

"بهشی شه شه م"

هه ندی ئه حکامی تاییه ت به ئافره تانه وه له بهشی حوکمی مردوودا .

بیگومان خوی گه وه مردنی له سه ره هه موو نه فسیک فهرز کردووه ، وه ته نها خوی مانه وه ی بو هه یه وه کو ده فه رمویت ﴿سورة الرحمن: ۲۷﴾ . وه لاشه ی مردووانی نه وه ی ئاده می جیا کردۆته وه له زینده وه رانی تر به وه ی که ده بیته هه ندی حوکمی هه یه پیویسته له سه ر زیندووه کانیا ن جی به جی بکه ن . وه ئیمه له م به شه دا ئه وانه باس ده که یه که په یوه ندی به ئافره تانه وه هه یه وه کو .

۱- پیویسته که لاشه ی مردووی ئافره ت هه ر ئافره ت بیشتوات . وه شه رع ی نی یه که پیاوان ئافره تان بشۆن . جگه له میرد نه بیته که ده توانیته خیزانی خوی بشوات وه هه روه ها شۆردنی لاشه ی مردووی پیاوان ده بیته هه ر پیاوان بیشتۆن . جگه له خیزان نه بیته که ئه میشه ده توانیته میردی خوی بشوات . هه روه ک چۆن ئیمامی علی (ره زای خوی لیبیت) خیزانی خوی شۆرد که (فاطمه) ی کچی پیغه مبه ر بوو (ﷺ) (ره زای خوی لیبیت) . وه ئه سمای کچی عمیس (ره زای خوی لیبیت) میردی خوی شۆری که أبو بکری صدیق بوو (ره زای خوی لیبیت) .

۲- چاک وایه که کفنی ئافره ت پینج کراسی سپی بیته : پارچه قوماشیک دایپۆشیته . وه له چکیک له سه ره سه ری ، وه کراسیکی له بهر بکریته وه به دوو پشتوین بیچریتته وه له سه ره ئه وانه وه .

۳- چی ئه کریته له قژی سه ری ئافره تی مردوو :- ده کریته به سی په لکه وه وه به ناو شانیدا شۆرده کریته وه ، به وه فه رمووده یه که (أم عطية) (ره زای خوی لیبیت) ده فه رمویته (قژی کچه که ی پیغه مبه رمان (ﷺ) کرد به سی په لکه وه و به سه ره شانیدا شۆرمان کرده وه . (متفق علیه) .

۴- حوکمی به دوادا رۆیشتنی جه نازه بو ئافره تان . له (أم عطية) وه (ره زای خوی لیبیت) ده فه رمویته (ریگیمان لیده کرا بو شوین که وتنی جه نازه به لام زۆر به توندی نه بوو) (متفق علیه) . ئه م نه هیه بو حه رامیته وه ووته ی (زۆر به توندی نه بوو) شیخ الإسلام له (مجموع الفتاوی) دا به رگی (۲۴) لاپه ری (۳۵۵) دا له سه ری ده لیته له وه ی که دنیایی نه کراوه له نه هیه که ، وه ئه مه حه رامیته که لانا بات ، وه له وانه یه که (أم عطية) (ره زای خوی لیبیت) وا گومانی بردیته که نه هیه که بو حه رامیته نه بووه ، وه به لگه لی ره دا ووته ی پیغه مبه ره (ﷺ) نه ک گومانی یه کیکی تر .

۵- حه رامیته سه ردانی گۆرستان بو ئافره تان :- أبو هوریره (ره زای خوی لیبیت) ده فه رمویته (لعن النبي (ﷺ) زوارات القبور)^(۱) واته پیغه مبه ر (ﷺ) نه فره تی کردووه له و ئافره تانه ی به زۆری سه ردانی گۆرستان ده که ن . له سه ره ئه م حوکمه ش ابن تیمیه (ره حمه تی خوی لیبیت) ده فه رمویته ئاشکرایه که ئه گه ر ئافره ت ریگای پیبدریته بو سه ردانی گۆرستان ئه وا ده رگای نارهبازی و له خۆدان و هاوارکردنی بو مردوو بو ده کریته وه ، له بهر ئه وه ی ئافره ت لاوازه و ئارامگرته که مه و نارهبازی زۆره ئه مه ش له هه مان کاتدا هۆکاریکن بو ئازاردانی مردوو به گریانه که ی .

وه هه روه ها هۆیه کن بو پیاوان به وه ی که تووشی تاوان و نارهبه ته ی بین به هۆی ده نگ و په نگیانه وه . هه روه ک چۆن له فه رمووده یه کی تر دا هاتوه که ده فه رمویته (فإنکن تفتن الحي و تؤذین الميت) واتا ئیوه ی ئافره تان ئه بن به وه ی که زیندوان توشی نارهبه ته ی و تاوان بکه ن و ئازاری مردوان بدن ئنجا ئه گه ر سه ردانی ئافره تان بو گۆرستان جی گومان و هۆکاریک بیته بو حه رام بو خۆ یانو تووش بوونی پیاوانیش ناتوانین بلین قازانجیسه هه یه یان هه ندی

جار وانابیت . به لگه‌ی خراپه‌ی زیاتره بۆ یه ئەم حوکمه حه‌رام ده‌بیت وه‌بۆ ئه‌وه‌ی له‌سه‌ره‌تاوه‌ی ریگی له‌خراپه‌کان بگرییت . هه‌روه‌ک چۆن سه‌یرکردنی نامه‌حرم حه‌رامکراوه‌ی ده‌یان مانه‌وه‌ له‌گه‌ڵ ئافره‌تی بیگانه‌دا به‌هه‌مان شیوه‌ چنده‌ ها حوکمی تریش که سه‌ره‌تان بۆ تاوان . وه‌ ئه‌گه‌ر بوتریت سویدی ئه‌وه‌ی تیداوه‌ی ده‌پاریته‌وه‌ بۆ مردوه‌که‌ ئه‌وا له‌ماله‌وه‌ ش ئه‌توانیته‌ بۆی بپاریته‌وه‌ . (مجموع الفتاوی به‌رگی (٢٤) لاپه‌ره (٣٥٥-٣٥٦)

٦- حه‌رامیته‌ی هاوارکردن له‌سه‌ر مردوو : ئه‌ویش ئه‌وه‌ یه‌ که‌ ده‌نگی به‌رزده‌کاته‌وه‌) . وه‌ یان جله‌کانی داده‌دریته‌ی وه‌یان پومه‌تی بریندار ده‌کات وه‌یان قژی ده‌پنیه‌وه‌ . وه‌یان ده‌م وچاوی په‌ش ده‌کات وه‌ک نا‌په‌زاییه‌ک بۆ ئه‌و مردوو‌ه‌ی که‌ لێیان مردوه‌ . وه‌ پارانه‌وه‌ی نا‌په‌حه‌تی وه‌ ناو چون بۆخۆی وه‌زۆر هاوشیوه‌ی تری ئه‌مانه‌ که‌ نیشانه‌یه‌کن بۆئه‌وه‌ی که‌ نا‌په‌زاییه‌به‌ قه‌زاوقه‌ده‌ری خۆی گه‌وره‌ . هه‌روه‌ها نیشانه‌یه‌ له‌سه‌ر نه‌بوونی ئارامگرتنی . وه‌ ئه‌مه‌ ش حه‌رامه‌ و له‌ گونا‌هه‌گه‌وره‌کانه‌ هه‌روه‌ک چۆن له‌سه‌ حیحی موسلیم وبوخاریدا هاتوه‌ . که‌ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموو‌یه‌تی ((لیس منا من لطم الخدود الجاهلیة))^(١) واته‌ (له‌ ئیمه‌ نی‌یه‌ که‌ سی‌ک که‌ پومه‌تی بریندارده‌کات وه‌ جل وبه‌رگی داده‌دریته‌ی وه‌هاواریش بکات به‌ هاواری جاهیله‌کان). هه‌روه‌ها له‌ هه‌ردوو‌وه‌ حیحدا هاتوه‌ که‌ پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) فه‌رموو‌یه‌تی ((إني بريء من الصالقة والحالقة والشاققة) صالقة : ئه‌و که‌سه‌یه‌ که‌ ده‌نگ به‌رزده‌کاته‌وه‌ له‌ کاتی موصیبه‌تدا . وه‌حالقة : ئه‌و که‌سه‌یه‌ که‌ قژی ده‌تاشیته‌ی یان ده‌ی پنیته‌وه‌ له‌کاتی پودانی موصیبه‌تدا وه‌ شاققة : ئه‌و که‌سه‌یه‌ که‌ یه‌خه‌ی خۆی داده‌دریته‌ له‌ کاتی موصیبه‌تدا . هه‌روه‌ها له‌ سه‌حیحی موسلیمدا هاتوه‌ که‌ پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) ده‌فه‌رموو‌یت ((لعن النائحة والمستمعة)^(٢) واته‌ (نه‌فره‌ت له‌وه‌ که‌ سه‌ی هاوار ده‌کات بۆ مردوووه‌ ، ئه‌وه‌ی که‌ کاتیک گویی لیده‌بیت له‌ ناخه‌وه‌ به‌ دلایته‌ی و پێی خۆشه‌) . بۆ یه‌ واجبه‌ له‌سه‌رت ئه‌ی خوشکی موسلمان که‌ خۆت له‌م کاره‌ حه‌رامه‌ بپاریزیته‌ له‌کاتی پودانی نا‌په‌حتیدا وه‌کو که‌س مردن . وه‌ پێویسته‌ که‌ ئارام بگریته‌ و به‌ هیوای پاداشت بیت . بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و موصیبه‌ته‌ ببیته‌ هۆی سپینه‌وه‌ی تاوانه‌کانت و ببیته‌ زیاده‌یه‌کیش بۆ کرده‌وه‌ چاکه‌کانت . وه‌ دلنیاش به‌ خوشکی به‌پێز که‌ ئه‌و نا‌په‌حه‌تیه‌ هه‌ر ده‌روات و کۆتایی پیدایته‌ ئیتر ئارام بگریته‌ یان نا‌په‌زای بیت . ئنجا ژیر ئه‌و که‌سه‌یه‌ که‌ له‌کاتی یه‌که‌می نا‌په‌حه‌تیه‌که‌دا خۆی بگریته‌ هه‌روه‌ک پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ده‌فه‌رموو‌یت ((إنما الصبر عند الصدمة الأولى) واته‌ ئارامگرتنی راسته‌قینه‌ ئه‌وه‌یه‌ که‌ له‌کاتی پودانه‌که‌یدا خۆت بگریته‌ . وه‌ خۆی گه‌وره‌ش له‌ سوره‌تی (البقرة)دا ئایه‌تی (١٥٥-١٥٧)دا ده‌فه‌رموو‌یت *

* . به‌لام دروسته‌ وه‌له‌ به‌زه‌یی و په‌حمه‌وه‌یه‌ که‌

گریان هه‌بیت بۆ مردوو به‌و مه‌رجه‌ی که‌ هاوار و کرده‌وه‌ی حه‌رامی له‌گه‌ڵدا نه‌بیت که‌ نا‌په‌زای بوونی تیدا بیت به‌رامبه‌ر به‌ قه‌ده‌ری خۆی گه‌وره‌ چونکه‌ گریان به‌زه‌یی‌یه‌که‌ بۆ مردوو وه‌ نه‌رمیته‌ی ده‌ . وه‌ هه‌روه‌ها کاریکه‌ ناتوانیته‌ ریگی لیبگریته‌ هه‌ر بۆیه‌ ئه‌و جووره‌ گریانه‌ هیچی تیدانی‌یه‌ به‌لکو چاکه‌ ... خۆی گه‌وره‌ هیدایه‌تی هه‌موو لایه‌ک بدات له‌سه‌ر ئه‌مه‌ .

ما‌فی ب‌ئاو‌کردنه‌وه‌ی پ‌اریزه‌راوه‌ بۆ س‌ایتی به‌ه‌ه‌شت

www.ba8.org